

יביע אומר הר גילה

חוקת | גליון 356

ה' תמוז תשפ"ג
להפצת העלון / הארות / הקדשות
יעקב- 0528445949

זמני היום אופק ירושלים

מוצ"ש ר"ת	מוצ"ש	כניסת שבת
21:21	20:24	19:33

העלון מוקדש לפרופאט והצלחת הגאון הגדול הר' בן ציון מוצפי בן מובה שליט"א | עמית בת תקוה | שיראל בת אור | ר' שלמה בן שושנה דיאל בן גולד דוד יהונתן דיאל בן מובה | דוד כהן בן יקום רוזה בת ג'מילה | לע"ז- צדוק בן חביבה, ר' דוד בן שרה יזנו הנון- ורד פרחיה בת בתיה. שיר בת אסתר | להצלחת- מתפללי בית כנסת 'יביע אומר' הר גילה ה"ו

מורנו ורבנו הלכה למעשה

עפ"י גאון עוזנו ותפארתנו מרן הרב עובדיה יוסף זצוק"ל
ובנו הראשון לציון הרה"ג יצחק יוסף שליט"א

הלכות שבת – הלכות מלבן: א) המנער טלית חדשה שחורה מן הטל שעליה, חייב, והוא הדין למנער הטלית מן השלג שעליה, כי הניעור יפה לה כמו כיבוס. והוא שמקפיד עליה שלא ללובשה בלא ניעור.

ושלג שירד על בגדו, ולא נמס, אפילו בגד חדש ושחור, מותר לנער את בגדו בנחת כדי להסירו. (חז"ע ח"ו עמוד צ"ד).

ב) יש מי שאומר שאסור לנער בגד חדש ושחור מן האבק או מן העפר שעליו, אם מקפיד עליו, ויש מתירים. וכן דעת מרן להתיר. [וטוב לחוש למחמירים, ולכן אם מלבושו היה בגד חדש ושחור ונפל עליו עפר או אבק, ינגב אותו במטלית יבשה בנחת. ואם אי אפשר שיהיה הבגד נקי בכך, (והוא מתבייש ללכת כך בין הבריות), יש להקל בזה אפילו על ידי מברשת שלנו]. (ואם לאחר הניעור נשאר רק מראה האבק ולא ממש, מותר לגרד את מראה האבק כדי לבטלו, וכיער"ש). (שם עמוד צ"ד, צ"ה, צ"ז).

ג) בגד שירדו עליו גשמים אסור לנערו. ומעיל גשם שעשוי מניילון או פלסטיק, ללא אריג, ואין בו בד כלל, מותר לנערו בשבת מן השלג, ומן הגשמים שעליו, ואפילו בכח, מפני שאין הגשמים נספגים בו. והוא הדין לכיסוי הניילון שעל המגבעת. (שם עמוד צ"ו).

ד) [מותר לשטוף במים מוצץ של תינוק שנפל על הארץ ונתלכלך, (הואיל ואין כוונתו אלא לשטוף הלכלך שעליו, מבלי לחשוב על הבלוע בתוכו, גם אם באמת יש בו בלוע). וכן מפות של פלסטיק מותר ליתן עליהן מים לנקותם, ויש מתירים אפילו לשפשפם, משום שאין הניילון בולע כלל, ולא שייך בו דין כיבוס, ובלבד שכולה עשויה ניילון]. (שם עמוד צ"ו).

ה) [מי שנסתבכו בגדיו בקוצים, מפרשם בצינועא לאט לאט ומתמהמה כדי שלא יקרעו, ואם נקרעו בגדיו, אינו חייב כלום, מפני שהוא דבר שאינו מתכוין, ואם אי אפשר להפרישן בצנועא, כי הוא דרך הרבים, מותר להפרישן, אפילו בפרהסיא]. (שם עמוד צ"ז).

ו) מותר להסיר נוצות מעל כובעו או בגדו, ואפילו הבגד חדש לגמרי ושחור. [ואפילו במקפיד שלא לצאת עם הנוצה על הבגד, מותר לו להסיר את הנוצה].

וכן אם נדבק בבגדו זרע פשתן או גרעין אבטיח או מן תבשיל, מותר להסירו בשבת. [וכן אם נתחב קיסם בבגד לאחר גמר עשייתו, מותר להוציאו, ואין בזה משום מכה בפטיש, דדוקא במה שנתחב קודם גמר האריגה שייך בו משום מכה בפטיש]. (שם עמוד צ"ח, צ"ט. וח"ה עמוד שכ"ט).

הלכות הדחת כלים

א) כלי סעודה מותר להדיחם לצורך היום, באופן שנשארה לו עדיין סעודה לאכול. ומותר אפילו להדיח כלים מיד לאחר סעודת ליל שבת, כדי לאכול מהן בשחרית, ואין צורך להמתין בהדחתן עד שיגיע זמן סעודת שחרית. (חז"ע ח"ו עמוד ק', ק"א).

טעמו וראו כי טוב ה'

כל יום בבית הכנסת, שחרית בשעה 06:00, מנחה – 20 דק' לפני שקיעה שיעור תורה ותפילות ערבית ולאחר מיכן שיעור התורה היומי

יום א' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – הלכה שולחן ערוך בשעה 21:00 ליקוטי מוהר"ן – עם הרב אהוד דהאן

יום ב' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – הלכה שולחן ערוך יום ג' – הרב ניתאי כדורי שליט"א – מוסר בשעה 20:30 גמרא מסכת תענית.

יום ד' – הרב גדעון מזרחי שליט"א – הלכה שולחן ערוך בשעה 20:30 שיעור בקדושת המשפחה לנשואים יחד עם הרב

יום ה' – הרב אהוד דהאן שליט"א – פרשת שבוע

עזר תורה je מאי 21:00

חברי בית הכנסת 'יביע אומר' מקדמים בברכה את
הרב גדעון מזרחי שליט"א

המתארח עימנו בשבת – להלן זמני תפילות ושעורי התורה

יום שבת

07:45 שחרית ודרשה הרב

16:00 תהילים לילדים

16:30 שיעור תורה עם הרב

בבית הכנסת

18:00 מנחה וסעודה שלישיית בבית הכנסת

19:45 שיעור תורה

20:14 ערבית ולימוד תנא דבי אליהו

יום שישי

19:13 שיר השירים

19:33 מנחה

קבלת שבת ודרשת הרב

ערבית

22:00 שיעור תורה

עם הרב בבית הכנסת

שבת שלום ומבורך

'להשב חשבונות'

פרשתנו מלמדת אותנו על מלחמת "יצר הרע", שהכובש את יצרו הוא מושל עליו. וכמו שדרשו חז"ל (בבא בתרא ע"ה) על הפסוק "על כן יאמרו המושלים" - אלו המושלים ביצרם. "בואו חשבון" - בואו וחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. "תבנה ותכונן" אם אתה עושה כן, תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. הרי שהמשלה האמיתית של כל אדם, היא כשהוא מושל על יצרו. וכמו שדרשו (אבות פרק ד'): איזהו גיבור? הכובש את יצרו, שנאמר: "טוב ארך אפים מגיבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר".

וחז"ל למדונו (ברכות ה.): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, וברש"י כתוב: "ירגיז יצר טוב - שיעשה מלחמה עם יצר הרע". הרי שנגד אויב זה יש צורך לנהל מלחמה מתמדת ללא היסח הדעת!

ואומרת הגמרא: "לעולם ירגיז אדם, נצח ו מוטב, ואם לאו - יעסוק בתורה". כי כשהאדם יגע בתורה אין יצר הרע שולט בו. וכמו שכתב הרמב"ם: אין יצר הרע שולט אלא על מי שלבו פנוי מן התורה. "נצחו מוטב ואם לאו - יקרא קריאת שמע". שעל ידי שיקבל עליו עול מלכות שמים בקריאת שמע, הוא מתירא מהקב"ה, ושוב אין מקום לפחד מהיצר הרע. "נצחו מוטב, ואם לאו - יזכיר לו יום המיתה". עצה נוספת שהגמרא מיעצת ללוחם במלחמת היצר - יזכיר לעצמו את היום שבו יצטרך ליתן דין וחשבון על כל מעשיו. מחשבה זו תסיר ממנו את כל המידות המושחתות אשר היצר מסיתו להן, כגון גאווה וחנופה ועוד.

ויש ששואלים: מדוע הקדוש ברוך הוא נתן בנו יצר הרע? אם הוא רוצה שנעשה רק דברים טובים, שיביא לנו רק יצר טוב! אולם אם לא היה יצר הרע, אז על מה הקדוש ברוך הוא יתן לנו את העולם הבא. הרי כדי לקבל דבר טוב צריך סיבה מוצדקת, והקדוש ברוך הוא לא רצה שנקבל לחם של בושה "נהמא דכיסופא". לכן הביא לנו את יצר הרע, שנתגבר עליו ונקבל שכר על זה שהצלחנו במשימה

השקפה יהודית- הרב אהרון קצין

'יחסיות'

הנה הפרשה מתחילה עם מצות פרה אדומה "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר: זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר ... וַיִּקְחוּ אֶלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה... וצריך להבין למה נאמר "זאת חֻקַּת הַתּוֹרָה" ולא "זאת חֻקַּת הַפָּרָה" או "זאת חֻקַּת הַטְּהָרָה"?

הרב הצדיק ר' ראובן קרלנשטיין זצ"ל בספרו "יחי ראובן" אומר רמז נפלא, ללמדך שכל התורה היא בגדר "חוק", זאת אומרת שגם המצוות שלכאורה מובנות לנו, באמת איננו מבינים אותן כלל. כל התורה כולה נפלאה ונשגבה מאיתנו, הכל בבחינת 'חֻקָּה', אין לנו שום השגה בתורה הארוכה מארץ מדה, ורחבה מני ים. גם הדברים הכי שכליים והכי הגיוניים שבתורה, הם למעלה מהשגתנו. כל הסבר וטעם שאנו מוצאים בה, כל הבנה שאנו כביכול מבינים בה, אין זה אלא בבחינת 'טעם' – טעימה קלה שאנו טועמים ממנה, כדי שתהא טעימה ועריבה עלינו, להחיות בה את נפשנו, אבל באמת אין לנו שום הבנה בעומקי העומקים של כל מצוה שבתורה.

וכך כותב **הרמב"ן** בהקדמה לפירושו על התורה: "וּנְפֹשֵׁי יוֹדְעַת מֵאֵד דְּדִיעָה בְּרוּחָה, שְׂאִין בְּיַצֵּת הַנְּמִלָּה כְּנִגְדַּת הַגְּלִיל וְהַעֲלִיּוֹן צְעִירָה, כְּאֲשֶׁר חֻקְמֵי קִטְנָה וְדִיעֵי קֶצֶרָה כְּנִגְדַּת סִתְרֵי תוֹרָה, הַצְּפוּנִים בְּבִיתָה הַטְּמוּנִים בְּחֻדְרָה".

נסביר את דבריו במשל, אם נשאל ילד קטן: אמור בבקשה, מה גדול יותר - בית המדרש שבו אנו נמצאים, או נמלה...? כמובן, עצם השאלה מגוחכת, הלא הדבר איננו בר השוואה בכלל. אין מה להשוות בין בית מדרש רחב ידיים ליצור זעיר שבקושי נראה לעין.

נמשיך הלאה: ומה היחס של נמלה לעומת כל העיר? ומה היחס של נמלה אחת קטנה לעומת כל ארץ ישראל? ולעומת כל כדור הארץ? ונמשיך הלאה: מה היחס של ביצת נמלה לעמת לגלג החמה, שגדול פי כמה מכדור הארץ? **הרי אי אפשר כלל וכלל לתאר את ההבדל העצום ביחס שביניהם** - בין היצור הזעיר הזה, לבין הבריאה הענקית של לגלג החמה.

ועל כך בא **הרמב"ן** ואומר: דעו לכם, יש דבר שהוא יותר קטן מן היחס של ביצת נמלה לעומת לגלג החמה, ומהו? "וּנְפֹשֵׁי יוֹדְעַת מֵאֵד דְּדִיעָה בְּרוּחָה, שְׂאִין בְּיַצֵּת הַנְּמִלָּה כְּנִגְדַּת הַגְּלִיל וְהַעֲלִיּוֹן צְעִירָה, כְּאֲשֶׁר חֻקְמֵי קִטְנָה וְדִיעֵי קֶצֶרָה כְּנִגְדַּת סִתְרֵי תוֹרָה, הַצְּפוּנִים בְּבִיתָה הַטְּמוּנִים בְּחֻדְרָה".

שלנו. דוגמא: שני ילדים גדלו כל אחד במקום אחר. אחד גדל באזור חרדי, שם אין חלול שבת וזלזול במצוות וכולם מקיימים מצוות. והשני גדל באזור רחוק לגמרי מדרכי התורה והיראה, ושם מחללים שבת וכדומה. ולאחר כמה שנים, נשארו שניהם שומרי תורה ומצוות ומדקדקים במצוה קלה כבחמורה. את מי נהלל ונעריך יותר? ודאי את זה שגדל בסביבה שבה לא שומרים מצוות. ולכן נתן הקדוש ברוך הוא לאדם את יצר הטוב עם יצר הרע.

ומסביר **החפץ חיים** זצ"ל את הפסוק "על כן יאמרו המושלים" בדרך משל: לסוחר ששכר עגלון לקחתו למקום מסוים. קודם צאתם לדרך, ביקש הסוחר מהעגלון שישגיח היטב על סוסו לבל יסטה מן הדרך. העגלון אומנם הבטיח, אך עד מהרה התברר שלהבטחתו לא היה כל ערך. כאשר יצאו מן העיר, נרדם העגלון על מושבו והסוס המשיך לרוץ ללא כל השגחה והכוונה. כאשר ראה הסוס חצירי נטה מן הדרך לאכול. תוך כדי סטייתו מן הדרך איבדה העגלה את שיווי משקלה והתהפכה, והסוחר נפל מתוכה. גער הסוחר בעגלון ואמר לו: "הרי הזהרתך להשגיח על בהמתך, ואיך זה הנחת אותה לנפשה"? ניסה העגלון להצטדק ואמר: "מכיר אני את סוסי כי משכיל הוא ויודע את הדרך היטב, ומעולם לא עלה על דעתי שיסטה מן הדרך הישרה". אמר לו הסוחר: שוטה שכמותך, וכי אפשר לומר על סוס שהוא משכיל? יתכן שהוא טוב יותר מבהמות אחרות, אבל סוף סוף בהמה הוא, ואם כן כל זמן שהוא רואה דבר שמגרה אותו, מתגברת עליו התאוה והולך אחריה. לכן היה לך להחזיק היטב במושכות ולא להניח לו ללכת חופשי. והנמשל: הוא הדין באשר לאדם, כיון שהוא מורכב מנפש שכלית ומנפש בהמית, חייב הוא להשגיח היטב בכל שעה ושעה על הנפש הבהמית שלו, ולאחוז היטב במושכות לבל תשתלט עליו. כי אם האדם מסח דעתו מעט, מיד עושה הנפש הבהמית את שלה ולוכדת גם את הנפש השכלית ברשתה. שבת שלום.

סְתֵרֵי תוֹרָה" - הפער בין החכמה שלי לעומת נפלאות וסודות התורה, הוא גדול יותר מאשר הפער שבין ביצת נמלה לגלגל החמה! עם כל רוחב בינתו ושכלו של הרמב"ן ועם כל חכמתו וגדלותו בתורה, הרי זה כאין וכאפס לעומת גודלה ועומקה האינסופיים של התורה הקדושה, שזה בלי שום יחס כלל. **נורא נוראות!**

מִן רַבִּי חַיִּים מוּוֹלוּחִין בהקדמה לפירוש הגר"א על "ספרא דצניעותא" מביא את המעשה הנורא שאירע עם הגאון: ביום טוב של פסח נכנסו שני תלמידים אל הגאון רבי אליהו מוילנא להקביל פניו ברגל, והנה הם שמים לב ששמחתו אינה שלימה. יש מצוה של שמחת יום טוב, אך על ארשת פניו של הגאון היתה איזה נימה של עצבות. שאלו התלמידים את רבם לפרש הדבר. בתחילה לא רצה לגלות להם, אך לאחר שהפצירו בו, סיפר להם: בלילה האחרון גילו לי מן השמים סודות נפלאים על הפסוק (בפר' שלח) "עֲלוּ זֶה בְּגִבְבֵי".

נהיה כנים עם עצמנו: כשאנו קוראים את הפסוק הזה איך אנו מפרשים אותו? שמשה רבינו אומר למרגלים שיעלו בנגב, בדרום ארץ ישראל... אך לגאון נתגלו מן השמים גלויים נשגבים על הפסוק הזה. **אלפיים ומאתיים ושישים אופנים** לבאר את הפסוק הזה, גלויים ונשגבים ועליונים עד שבאופן אחד מהם (היינו בפירוש אחד מהם) יודע הוא את הכחות של כל הבריות ומה ענינו של כל אבר, כך אמר להם!

אך תיכף ומיד כשהתעורר הגאון משנתו, מרוב שמחה התחיל להרהר בדברים שנתחדשו לו, ורצה לסדר אותם במחשבתו, וכידוע, לדעת "הגאון" אסור אפילו להרהר בדברי תורה קודם "ברכת התורה", ובאותו בוקר עבר על השיטה שלו, שהירהר בדברי תורה לפני שבירך ברכת התורה, ונענש מן השמים וכל הגלויים נשכחו ממנו. זו הסיבה שאין שמחתו שלימה באותו יום.

שני התלמידים בירכוהו: "הרחמן יחזיר לרבינו אבידתו". כעבור זמן שאל אותו אחד התלמידים, האם קיבל בחזרה את האבידה? והגאון השיב בחיוב והוסיף: "כשם שאני יודע למה נענשתי, כך אני יודע באיזה זכות קיבלתי את האבידה בחזרה", אך לא גילה מהי אותה הזכות.

הנה מהמעשה הזה נבין כטיפה מן הים, כמה התורה שלנו ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים! **שבת שלום ומבורך!**

פתרון לחידה משבוע שעבר:

1. עיין בגמרא סנהדרין ק"ו וענה: א. מה מקור עושרו של קרח? ב. במה מתבטא עושרו הרב? **תשובה** - א. גילה את המטמוניות של יוסף ב. מפתחות גזיזי הועמסו על 300 פרדות לבנות!
2. ציין שני מקורות בתורה בהם נזכר התואר "אנשי שם". **תשובה** - א. עדת קרח בפרשתנו ב. הנפילים בסוף פרשת בראשית
3. איזה כלל נלמד מהפסוק: "וישלח משה לקרא לדתן ואבירם"? (רש"י) **תשובה** - אין מחזיקים המחלוקת
4. מהי הקירבה המשפחתית של קרח למשה? **תשובה** - בן דודו של משה (יצהר, אביו של קרח, הנו אחיו של עמרם, אביו של משה)
5. על מטה אהרן נאמר "ויגמולו שקדים". איזה נביא ראה "מקל שקד"? **תשובה** - ירמיהו (פרק א, יא)

חידה

1. א. הביטוי "זאת חוקת התורה" מצוי רק פעמיים בתורה: האחד בפרשתנו והשני היכן? ב. מה למדים מכך?
2. מה למדים מהפסוק: "אדם כי ימות באהל"? ("יט, יד') יבמות ס"א ע"א.
3. שינוי בתענית דף ט': "שלושה פרנסים עמדו לישראל ושלוש מתנות טובות ניתנו על ידם". מי הפרנסים ומה ניתן בזכותם?
4. "ויעש משה את נחש הנחושת". איזה מלך בתנ"ך הרס את הנחש הזה?
5. מדוע קראו למן: "הלחם הקלוקל"?

'חשיבה אחרת'

פרשת חקת פותחת בפסוקים "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר... זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה... לקאורה היה צריך לומר "זאת חקת הפרה". כיון שמדבר כאן על מצות פרה בלבד? על מנת להשיב נביא מספר מדרשים.

על הפסוק בקהלת "אמרת אחקמה והיא רחוקה ממני" נאמר במדרש כי פסוק זה אמר שלמה המלך אחר שנסה להבין טעמי מצות פרה אדמה.

וכן במדבר ובה אומר רבי יוחנן לתלמידיו "אמר להם: חיים, לא המת מטמא ולא המים מטהרין, אלא אומר הקב"ה: חקה חקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבר על גזרתי".

וכן ברש"י המצטט מדרש נוסף: "זאת חקת התורה - לפי שהשטן ואמות העולם מונין (מציקים) את ישראל, לומר - מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? לפיכך כתב בה חקה: גזרה היא מלפני ואין לה רשות להרהר אחריה".

מצות פרה אדמה היא חק, מצוה שאין מובן לנו טעמה כלל. והפסוק אומר "זאת חקת התורה". הפסוק בא ללמדנו כי כפי שאיננו מבינים את ההגיון של מצוה זו, כך איננו מבינים בעצם את כל מצות התורה. אנחנו יכולים להבין ברמה מסוימת, אך לדעת ששכלנו מגבל. ולעולם לא נוכל לדעת לעמקם של דברים עד הסוף.

שכן התורה היא יצירתו של הקב"ה. הקב"ה אינו מגבל. וגם התורה אינה מגבלת. לפיכך כל מי שחושב שהוא יכול להכניס שנויים בתורה אפילו אם מסתרו כבניכול להתאימה לרוח הזמן. הרי הוא שוטף גאותו ונס רוח.

ה' אינו מגבל לא בזמן ולא במקום. וכן התורה אינה מגבלת בזמן ובמקום. אנחנו יכולים לנסות להבין מה ה' רוצה מעמנו. אך אי אפשר להתאים את התורה לשכל המגבל שלנו. התאמת התורה לשכלנו כמוה כפאדם גבוה מאוד השוכב לישן במסת נער ורגליו בולטות מחוץ למטה.

האם נחתך ונקטע את רגליו כדי להתאים את מדת גופו למדתה של המטה? או שמה נבין והמיטה אינה מתאימה למדתו.

כאשר האדם מחליט על ערכים שונאים לו ובונה את "המטה" - את סלם הערכים שלו לפי הבנתו. ואז מגיע משהו תורני, איזו מצוה או הנהגה שונאים לו וחרגים מתבנית הערכים אותה הוא יצר בשכלו, הוא רץ לבטל את המצוה או הנהגה.

להבנתו זו לא קונת התורה.

אנחנו רואים זאת אצל אנשים רבים שבוחרים ערכים מסוימים, כמו למשל להיות אדם טוב. וגשם הערדף הזה, הם רומסים את כל שאר התורה. ומתאימים אותה לרצונם ויצרם.

הבסיס הראשוני לקיום מצוות הוא להבין שאיננו מבינים הכל. נתן להשאר בחסר הבנה. בדיקת כפי שצדק אינו מבין את החלטות הוריו. ואינו יודע את כל השקולים העומדים מאחורי ההחלטה.

השבונו נכנסנו לחוש תמוה. ובמדה וחס וחלילה לא נזכה עדין לגאולה עוד שבויעים ויחצי נכנס לבין המצרים. אותם שלשת השבויעות המיציגים את הזמנים הקשים ביותר של חטאים, פרענות וחרבן.

כאשר שרש הפרענות והחרבן נעוץ באותם חטאים. וחטאים אלו היו מבססים על כך שהחוטאים חשבו שהם מבינים טוב יותר ויכולים לחוות דעה.

בין אם חטא המרגלים ובין אם חטא העגל.

שני החטאים הקשים והנוראים ביותר של ישראל במדבר שעד היום אנו נושאים את ענשם.

לפיכך התקון הוא לשוב ולהיות בעונה.

המשפט המתמצת את הרעיון מופיע בראשונים ובאחרונים באפנים שונים "תכלית הידיעה - שלא נדע".

גם בחיים היוגיים והמשפחתיים, עלינו ליטש את העונה הזו.

חושן משפט- הרב יצחק פריי

'משולחן בית הדין'

שאלה: אביו של אבי מבקש ממנו לעשות עבורו דברים המגנדים לחק. האם מחמת מצות כבוד אב, מחייב אבי לעשות את בקשת אביו?

תשובה: אמרו חז"ל נאמר בפסוק "איש אמו ואביו תיראו ואת מצותי תשמרו אני ה' אלקיכם".

ועל כך אמרו חז"ל: "ואת שבתותי תשמרו. סמך שמיירת שבת למורא אב לומר אף על פי שההרתיעך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת אל תשמע לו וכן בשאר כל המצוות". זאת אומרת כי אין מצות כבוד אב ואם על אסור ואפלו מדרבנן.

חיזוק לנשמה

'זיכוי הרבים'

סנדלר אחד, אומן במקצועו היה מייצר נעליים מיוחדות, לכל אדם ייצר לפי בקשתו המיוחדת, מרצועות מיוחדות ועור משובח. כל זוג נעליים נמכר באלפי שקלים. בשל המחיר הגבוה לא מכר הסנדלר זוגות רבים.

שכנו של הסנדלר החליט לפתוח מפעל לנעליים, אומנם לא סוג משובח כמו של שכנו הסנדלר, אך מחירם היה זול מאד. בשל המחיר הזול ייצר ומכר המפעל מאות זוגות בחודש.

בחלוף חודש הכניס הסנדלר האומן עשרים אלף שקלים לכיסו ואילו בעל המפעל שלשל לכיסו מאה אלף שקלים... (הרב ישראל מאיר מראדין)

אשריהם האנשים היושבים בבית המדרש ועוסקים בתורת אלוקים, יגיעם, מתאמצים, עמלים בתורה הקדושה. אבל הם עמלים לעצמם, שכרם הרבה מאד אך אינו דומה שכרם לאדם המזכה את הרבים!

כשאדם לומד לבד, גם אם ילמד בדקות הוא לא ידמה לאדם שזיכה בלימוד עוד אנשים.

שבת שלום ומברך לייעוץ ניתן להתקשר 0523898468.

לפיכך, במדה והדבר הוא אסור, בודאי אין לשמע לו. ואף אם אינו אסור (ואינו נכלל בדינא דמלכותא דינא), בהלכות כבוד אב נפסק כי חיוב כבוד אב הוא על חשבון האב. ולא על חשבון הבר. (למעט אם האב עני וזקוק לצדקה). לפיכך, אם לא מדבר בפקוח נפש, אין חיוב על הבר להוציא מממונו על כבוד אב.

ולכן, אם יש חשש כלשהו שאם יתפסו יאלץ לשלם קנס. ועל אחת כמה וכמה חשש למעצר או מאסר, אין חיוב כלל לעשות כן לטובת האב.

שבת שלום ומברך

לאכולנו זכינו לשבת באוהלה של תורה, אבל במעשינו אנו יכולים להיות בעלי השפעה ושכר גדולים יותר - באמצעות זיכוי הרבים.

כדי לזכות את האחר לא צריך לעשות הרבה, מספיק שהעברת לו חידוש שלמדת, הצעת לו לתרום לגמ"ח, הראת לו דרך שונה מעט, זיכית אותו, הוא יעביר לעוד אחד וכך, בפעולה קטנה שלך זיכית עשרות אנשים.

אמר בעל ה"חסד לאברהם": "אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות".

הוסיף בעל ה"רוקח": אין הזכות כמזכה הרבים, אפילו אדם פשוט ביותר כיוון שהוא מזכה הרבים מעלתו עצומה בשמים".

ועוד אמר ה"זוהר": "אדם המזכה את הרבים ניכנס לשבעים עולמות גנוזים שאינו נכנס לשם אדם אחר חוץ ממי שמזכה את הרבים - אלמלא ידעו בני האדם כמה תועלת וזכות זוכים בשביל הרשעים שמזכים אותם, היו רודפים אחריהם כמו שרודפים אחר החיים".

זיכוי הרבים, כל-כך פשוט וכל-כך כדאי...

רונן קרתא

חברי הקהילה שואלים

כיצד מכשירים כבד לאכילה והאם מותר לבשל או לחמם "כבד" אחרי שצלו אותו?

חומרת האיסור באכילת דם:

בתורה הקדושה נצטוונו "וכל דם לא תאכלו" (ויקרא פרק ג' פסוק י"ז) וחזרה על זה התורה להזהיר את האדם בחמשה מקומות, שלא לאכול דם. ואמרה תורה "כל נפש אשר תאכל כל דם ונכרתה הנפש ההיא מעמיה" (ויקרא פרק ז' פסוק כ"ז). ולכן כל בשר או עוף שרוצה לאוכלו חייב אחרי שחיתו כדין למלוח אותו כדת וכדין, ופרטי הלכות מליחה מרובים ובשנים עברו היו בקיאים בזה כולם היו מכשירים הבשר והעוף במטבח הביתי, אמנם היום הבשר הנמכר בכשרות בחנויות כבר עבר מליחה כדין אחרי השחיטה, ולכן עלינו להבין כמה חשוב לקנות הבשר והעוף בכשרות מהודרת אשר יודע שמעסיקים משגיחים יראי שמים הבקיאים בהלכות שחיטה ומליחה, כי הנסיונות בזה רבים ובעלי המפעלים יצאו דחופים להוציא כמות אדירה של עופות ובשר ביום וצריך הרבה יארת שמים וסיעתא דשמיא לעשות השחיטה והמליחה ושאר הבדיקות כדין, ובפרט שכיוון

שיש כשרות מהודרת, מרשים לעצמם בכשרויות רגילות להקל במה שאפשר ואדם מכניס עצמו בספק.

אופן עשיית הכבד:

הכבד בין של בהמות ובין של עופות, הדם שלו מרובה מאד, ואין אפשרות להכשיר אותו על ידי מליחה, אלא רק בצליה על האש. לפני שצולים את הכבד יש לחותכו שתי וערב, בכיוון מטה היכן שמינה על האש ונהגו לפזר עליו קצת מלח קודם שצולים אותו, את הכבד צולים לכתחילה כשהוא תחוב בשיפוד או על גבי רשת כדי שיהיה מקום לדם לצאת לבחוף, ויצלה אותו עד שיהיה ראוי לאכילה לפחות חצי צליה ולכן לא יצלו אותו על אש גדולה שנשרף מבחוץ ואינו מוכן לאכילה כלל ועיקר. כמו כן אין לעטוף את הכבד בנייר כסף או בבצק או בשאר דברים שאז זה נחשב כמי שצולה אותו בתוך כלי ולא הותר בזה.

לבשל הכבד אחרי הצליה:

בשר רגיל (לא כבד) שאמרנו שעושים לו מליחה, אם הוא שהה שלשה ימים בלי מליחה מעת לעת חייב לצלות אותו ואין לבשל אותו אחרי הצליה, כי במשך

זמן זה מתייבש אדם בתוכו ואינו יוצא על ידי מליחה אלא על ידי צליה, ואחרי שצלה אותו שוב לא יבשלו אותו כי פעולת הבישול עושה בו יותר וחוששים שיצא דם לתבשיל ויאסור אותו.

ולהלכה גם בשר כבד שחייב בצליה, אם צלה אותו לאחר שלשה ימים מיום שחיתו (וכיום ברוב הכשרויות מופיע באריות הכבד יום ותאריך השחיטה) אין לבשל אותו אחר כך אבל לאכול אותו צלי בלא בישול מותר, שאף על פי שיש בתוכו דם קרוש, אותו הדם אינו אסור באכילה כשהוא בלוע בכבד, ורק כאשר הוא פורש מן הכבד הוא אסור באכילה.

ובחימום כבד על הפלטה לאחר שנתבשל יש יותר מקום להקל כיוון שגם הפלטה היא סוג של צליה נוספת, ובפרט שיש דעת הפוסקים שהתירו גם בבישול ואף שאנו מחמירים לכתחילה כדעת המחמירים בזה כתבו להקל (הכשרות למעשה עמוד ס"ג) ואם רוצה לחוש יחממו על רשת צליה, וכן לחמם את הכבד במיקרוגל כתב בשו"ת אשרי האיש להקל בזה על פי מה שכתב בשו"ת ודרשת וחקרת, ואם הכבד שהה בהקפאה כתב מרן רבנו עובדיה זצוק"ל להקל בזה לכתחילה.

השיבות הזהירות ממאכלות האסורים:

מעשה נורא אירע אצל הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי זצ"ל. בין העומדים בתור בבית הגאון, היה גם מהנדס בכיר, פרופסור גדול בתחומו, כבן שמונים וחמש או תשעים שנה, יהודי חרד וירא שמים, שכל בניו ובנותיו הולכים בדרך ה' וחובשים את בתי המדרשות. הפרופסור סיפר להגר"ח בפנים כבושות שהוא אינו מצליח להבין דף גמרא וגם לאחר ניסיונות שנמשכו עשרות ימים לא עולה בידו הדבר. פרופסור במתמטיקה כן, להבין את הגמרא לא מבין. הוא המשיך וסיפר שהדבר מציק לו מאוד, שכן בשיעורי הלכה הוא עוד מסתדר בצורה כל שהיא ויש ביכולתו להבין הלכה במשנה ברורה, אך כשמגיעים לגמרא, המוח שלו נסתם, הופך לאפס מאופס. הפרופסור הישיש זיבר בצער רב, וצריך לציין שמדובר ביהודי ירא שמים אמיתי ובהחלט אפשר להבין עד כמה הבעיה הזו מציקה לו, במיוחד לאור העובדה שכל צאצאיו הולכים בדרך התורה והיראה. והנה, סיפר הגר"י זילברשטיין, פתח לפתע הפרופסור את פיו ואמר לר' חיים שבתוך כדי עמידתו כאן, יתכן והתגלתה לו הסיבה המונעת בעדו לצלול אל דף הגמרא. בעיניו דומעות סיפר את עברו ואת קורותיו ומה שעבר עליו בימי ילדותו, אך לפתע קטע הפרופסור את שיחזור הדברים ועבר לספר על מקרה שאירע עם הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, כאשר אם בוכיה הגיע עם ילדה בן השבע אל

הגאון וסיפרה לו בדמעות שלפתע עבר לו כל החשק ללמוד.

הגר"ע היראה מעט והשיב לה שמן הסתם אכל הילד דבר שאינו כשר וזו הסיבה לטמטום המוח שלו. תמיהה האם: הרי בבית אצלנו הכל כשר. איננו מכניסים לביטנו מצרך כלשהוא שיש עליו ספק? והגר"ע בשלו. בקדושתו היתירה "הריח" שהסיבה לטמטומו של הילד היא אוכל לא כשר.

הלכה האשה לביתה והחלה לברר ביתר שאת את מקורות האוכל הניכנס לביתה. ומה התברר? באותו ישוב הדיח הרב את השוחט המקומי ופסלו לשחוט לבני העיירה. השוחט היה צחוף גדול והמשיך לשחוט למרות גזרתו של הרב.

באותם ימים ערכה אחת המשפחות בעיירה חתונה לבנה, ובקשה נכראה ליהנות ממחיר מוזל, והזמינה את הבשר אצל השוחט ההוא. הילד השתתף בחתונה ואכל מהבשר שנשחט על ידי השוחט שנפסל.

חזרה האשה אל הגר"ע וסיפרה לו דברים כהווייתם "זו הסיבה לטמטומו של הילד", פסק הגאון. לשאלת האם מה לעשות וכיצד לתקן את הפגם, הורה רבי עקיבא איגר שיעלו את הילד לארץ ישראל וישעוסק שם בתורה. ואכן הילד עלה ארצה, וצמח לאחד מתלמידי החכמים הגדולים שבירושלים.

המשיך הפרופסור "גם במקרה שלי התחיל טמטום המוח מגיל צעיר, בתקופת לימודי "בחידר" שבעיירה, ולכן, סיפר הפרופסור ברטט ובחלחלה, עלה בדעתי

שאולי גם אצלי אירע דבר כזה. הוא חשב וחשב עד שנזכר שכשהיה ילד כבן תשע ראה האצל חבירו הגוי בשר חזיר ולפתע אחזו בולמוס ולא היה יכול להתגבר על עצמו עד שטעם מהבשר ההוא, למרות שידע שמדובר באיסור חמור. ומאותו רגע שטעמתי מהבשר הטרף, נסתתמו כל מעיינות הדעת שלי ולא יכולתי להבין את הנמלא שלמדתי בחיידר, סיפר הישיש כבן התשעים בבכיה, ושאל את הגר"ח מה לעשות כדי לתקן את החטא ההוא. הגאון הציע לו שיצום יום אחד כדי להקיא מתוכו את אכילת בשר הטריפה, וגם שהפרופסור טען שיהיה לו קשה מאוד לבצע זאת ובקושי הוא צם ביום כיפור, מחמת גילו המבוגר ומצב גופו. אמר לו רבי חיים שינסה בכל זאת לצום.

היר לנן, סיפר הרב, כמה צריך לשמור על נפש ילדינו ואיזו אחריות מוטלת על ההורים שלא יאכילו את ילדיהם דבר שאינו כשר כל צורכו. גם אם אין עושים זאת בכוונת תחילה, אך לפעמים קורה שלא מדקדקים כראוי, פה נכשלים באיסור ערלה וכאן נכשלים באיסור אחר, המאכלים חודרים אל מוחו הטהור של הילד ופועלים שם את פעולתם כארס של עכנאי, ואל יתפלאו ההורים אם לפתע יאבד בנם את כל חשקו בלימוד התורה. (טובך יביעו)

לכן ראוי לאדם לדקדק במה שמכניס לתוך הפה, ולהרגיל בכך גם את בני ביתו ובפרט הילדים שגם אם קבלו ממתק שישאלו את ההורים האם זה כשר והאם זה נכון וראוי לאכול, ויזכה לנחת רוח גדולה מילדיו.

המשך - מורנו ורבנו הלכה למעשה

ב לאחר סעודה שלישית אין מדיחין כלי סעודה. [ואם יודע שיצטרך להם, כגון שרוצה לאכול אחר סעודה שלישית, מותר להדיחם]. וכלי שתיה מותר להדיחם כל היום, שכל היום ראוי לשתייה. (שם עמוד ק').

ג [כוס קידוש מכסף או זהב שרוצה להדיחו לאחר הקידוש, ולהצניעו לשבת הבאה, אם אינו מדיחו על ידי שפשוף ביד, אלא רק שוטף אותו במים בעלמא, לכאורה יש להקל כיון שאין זה בכלל ההדחה שהחמירו בה משום טורח, ומכל מקום הרוצה להחמיר על עצמו יכול להדיח מיד את כוס הקידוש אחר ששתו ממנו, כדי לשתות בו אחר כך מים, ובכך ישרא נק]. (שם עמוד ק"ב).

ד [וכן קדירה שאחר הוצאת התבשיל מתוכה, נשאר בה שיורי מאכל, מותר לשפוך לתוכה מים רבים כדי למנוע דיבוק השאריות בדופני הכלי, ויהיה קשה עליו אחר כך לנקותה במוצאי שבת]. (כיון שאינו מדיחה על ידי שפשוף ביד, אלא רק שם בה מים בעלמא וכ"ל, ובפרט שהוא גם ממונע נזק. עיין חז"ע ח"ד עמוד ז"ך). (שם עמוד ק"ב).

ה [אם יש לו כלים אחרים נקיים, יש לעיין אם מותר לו להדיח את כלי הסעודה שאכל בהן, כיון שיש לו מספיק כלים מודחים לסעודה הבאה, כי יש אומרים שאם יש לו כלים אחרים נקיים, טוב שלא להדיחם כלל, משום הטרחה. ואומנם יש שאין לו כלים אחרים, ויש לו למשל עשר צלחות שאכל בהם, ולסעודה הבאה הוא צריך רק לצלחת אחת, יש אומרים שמתור לו לשטוף את כולם מאותו סוג כלי, שכיון שהותר לו להדיח קצתן, מותר לו להדיח את כולם]. (שם עמוד ק"ב, ק"ג).

ו [בית החולים שיש שם דרישה מטעם משרד הבריאות להדיח את הכלים לאחר גמר הסעודה בשבת, מטעמי היגיינה, אפילו שאין להם צורך להשתמש בהם שוב בשבת, כתבו הפוסקים להתיר, כיון שאין המטרה לצורך חול, כי אם כדי שיהיו נקיים גם ביום השבת מטעמי היגיינה]. (שם עמוד ק"ג).

ז [המדיח כלים מפני שקשה לו לסבול אי ניקיון, או מפני נמלים, או שיבואו אליו אורחים והוא בוש בחזקה, מותר. (כשאין שם חשש לסחיטה). (שם עמוד ק"ד)].

ח כלים שאחר סעודת שבת אינם נקיים, מותר להניחם במדיח כלים, להדיחם לאחר השבת, ואין בזה משום הכנה. אבל אין לסדרם בתוך הסעודה מצד איסור הכנה. (שם עמוד ק"ד).